

H

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

5ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 23 Ιουνίου 2021 με την εξής σύνθεση: Μιχαήλ Οικονόμου, Πρόεδρος, Ευαγγελία Μιχολίτση - Εισηγήτρια και Γερασιμούλα – Μαρία Δρακονταειδή (σε αναπλήρωση της Σταυρούλας Κουρή), Μέλη.

Για να εξετάσει την με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Α.Ε.Π.Π. 1016/18.05.2021 προδικαστική προσφυγή της προσφεύγουσας εταιρείας με την επωνυμία «...», που εδρεύει στην ..., οδός ..., αρ. ..., όπως νόμιμα εκπροσωπείται

Κατά του Δήμου ... (εφεξής «αναθέτουσα αρχή»), όπως νόμιμα εκπροσωπείται

Με την προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα επιδιώκει να ανακληθούν άλλως τροποποιηθούν και καθ' ερμηνεία του εγγράφου ακυρωθούν α) η υπ' αρ. 120/2021 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής και β) το από 5.3.2021 εισηγητικό πρακτικό της Επιτροπής διενέργειας διαγωνισμού επί τω τέλει να γίνει δεκτή η προσφορά της.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια Ευαγγελία Μιχολίτση

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, με την με αριθμό 1808/8-2-2021 διακήρυξη προκηρύχτηκε ανοιχτή διαγωνιστική διαδικασία με συστημικό αριθμό ΕΣΗΔΗΣ ... και ημερομηνία ανάρτησης στο ΚΗΜΔΗΣ τις 08/02/2021 (σύμβαση υπηρεσίας με προμήθεια, με κύριο αντικείμενο αυτής την υπηρεσία), άνω των ορίων, για το έργο «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΞΕΝΑΓΗΣΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ...» με ΑΔΑΜ ... 2021-02-08 με προϋπολογισμό ογδόντα οκτώ χιλιάδων επτακοσίων εννέα ευρώ και εξήντα

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

οκτώ λεπτών (88.709,68) πλέον ΦΠΑ 24% ήτοι ποσού είκοσι μίας χιλιάδων διακοσίων ενενήντα ευρώ και τριάντα δύο λεπτών (21.290,32€). Στον διαγωνισμό συμμετείχαν τρεις οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, η οποία υπέβαλε ηλεκτρονικά την προσφορά της στις 01/03/2021, με αριθμό προσφοράς 211953.

2. Επειδή, σε συνέχεια αξιολόγησης των οικείων προσφορών (φάκελος δικαιολογητικών συμμετοχής – τεχνική προσφορά) εξεδόθη η προσβαλλόμενη η οποία κοινοποιήθηκε προς όλους τους συμμετέχοντες στις 05.05.2021 μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ. Με την προσβαλλόμενη απόφαση αποφασίστηκε η απόρριψη των προσφορών όλων των συμμετεχόντων και η ματαίωση του οικείου διαγωνισμού. Ειδικότερα, όσον αφορά την προσφορά της προσφεύγουσας, η αιτιολογία της απόρριψης είχε ως εξής *«Όπως διαπιστώσαμε στο ΤΕΥΔ σύμφωνα με τα απαιτούμενα της διακήρυξης άρθρο 2.2.6 (ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ) και όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2.2.9 (ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΠΟΔΕΙΞΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ) δεν αναφέρονται τα έργα»*.

3. Επειδή, η υπό εξέταση προσφυγή, ενόψει του αντικειμένου του διαγωνισμού, της συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης, σύμφωνα με το άρθρο 345 παρ. 1 του Ν. 4412/2016 και το άρθρο 1 περ. α) του Π.Δ. 39/2017, καθώς και του χρόνου δημοσίευσης της Διακήρυξης, σύμφωνα με τα άρθρα 5 περ. β), 61 παρ. 1, 376 και 379 παρ. 7 του Ν. 4412/2016, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016 και στην καθ' ύλην και κατά χρόνο αρμοδιότητα της Α.Ε.Π.Π.

4. Επειδή, για την άσκηση της πρώτης προσφυγής έχει καταβληθεί e-παράβολο σύμφωνα με το άρθρο 363 του ν. 4412/2016 και άρθρο 5 του ΠΔ 39/2017, ύψους ευρώ 600,00 (Παράβολο με αριθμό ..., αντίγραφο της 17.5.2021 της πληρωμής του παραβόλου στην Τράπεζα Πειραιώς, εκτύπωση από την ιστοσελίδα της ΓΓΠΣ όπου το παράβολο φέρεται ως αυτόματης δέσμευσης και αναφέρει ως κατάσταση «δεσμευμένο»).

5. Επειδή, η προσφυγή έχει κατατεθεί νομίμως και εμπροθέσμως, σύμφωνα με το άρθρο 361 παρ. 1 του Ν. 4412/2016, το άρθρο 4 παρ. 1 περ. α) και το άρθρο 8 παρ. 3 του Π.Δ. 39/2017, καθώς η προσβαλλόμενη κοινοποιήθηκε στους διαγωνιζόμενους μέσω της λειτουργικότητας

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

«επικοινωνία» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στο Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. στις 5.5.2021, οπότε και έλαβε γνώση αυτής η προσφεύγουσα, όπως άλλωστε και η ίδια δηλώνει και η προσφυγή κατατέθηκε στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στις 17.05.2021 (ημέρα Δευτέρα). Η προσφυγή κοινοποιήθηκε από την προσφεύγουσα με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην Α.Ε.Π.Π. αυθημερόν.

6. Επειδή, μετ' εννόμου συμφέροντος ασκήθηκε κατ' αρχήν η πρώτη προδικαστική προσφυγή της επιδιώκοντας εν τοις πράγμασι την ακύρωση του αποκλεισμού της επί τω τέλει ανάδειξης της ίδιας ως προσωρινής αναδόχου. Ωστόσο, όπως παγίως έχει κριθεί από την νομολογία υπό το προϊσχύον νομικό καθεστώς που ωστόσο δεν διαφοροποιείται ως προς την προϋπόθεση αυτή με τις διατάξεις του Βιβλίου IV του Ν.4412/2016, οι πράξεις (γνωμοδοτήσεις, πρακτικά, προσκλήσεις) των Επιτροπών του Διαγωνισμού, οποιαδήποτε φάση και αν αφορούν, στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα και επομένως δεν παράγουν έννομες συνέπειες με την παραπάνω έννοια εφόσον το όργανο που τις εξέδωσε δεν ασκεί αποφασιστική αρμοδιότητα (βλ. ΕΑ 519/2009 και 1315/2008 και Φ. ΑΡΝΑΟΥΤΟΓΛΟΥ, Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2η έκδ., 2013, αρ. 71-77 επόμ., σελ.54-55). Επομένως, απαραδέκτως, στρέφεται η προσφεύγουσα κατά του εισηγητικού πρακτικού της αρμόδιας Επιτροπής. Ομοίως, απαραδέκτως αιτείται η προσφεύγουσα την ανάκληση της προσβαλλόμενης, η οποία εμπίπτει στην σφαίρα αρμοδιότητας της αναθέτουσας αρχής, ως και την τροποποίηση της προσβαλλόμενης απόφασης, δεδομένου ότι δεν δύναται η ΑΕΠΠ κατ' ανεπίτρεπτη υποκατάσταση της αναθέτουσας αρχής να προβεί σε μεταρρύθμιση της προσβαλλόμενης (ΕΑ ΣτΕ 54/2018). Περαιτέρω, η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή κατά το μέρος που στρέφεται κατά κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης συναφούς πράξης ή παράλειψης, είναι παντελώς αόριστη και ανεπίδεκτη εκτίμησης και πρέπει για το λόγο αυτό να απορριφθεί ως απαράδεκτη (βλ. ΙΙ Ε. Συν. 3220,3200,2822,2800/2009, 526/2011, 602/2013, 5000/2015, 790/2016).

7. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή προέβη σε κοινοποίηση της ως άνω πρώτης προσφυγής προς τις λοιπές συμμετέχουσες, μέσω του συστήματος

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 περ. α) του Π.Δ. 39/2017, στις 18.05.2021.

8. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή με το από 27.05.2021 έγγραφο της προς την ΑΕΠΠ υπέβαλε τις απόψεις της επί της προσφυγής προς την ΑΕΠΠ μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού μετά του φακέλου του διαγωνισμού κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 του ΠΔ 39/2017. Επίσης, η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε τις απόψεις της αυθημερόν στους προς όλους τους συμμετέχοντες μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού.

9. Επειδή, η προσφεύγουσα υποστηρίζει με την προσφυγή της τα εξής *«Η Αναθέτουσα απέρριψε την προσφορά μας, φρονούμε εκ παραδρομής, καθώς δε διεπίστωσε την ύπαρξη αναφοράς έργων στο Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ) και συγκεκριμένα στο σημείο «Γ. Τεχνική και Επαγγελματική Ικανότητα» του Μέρους IV. Πράγματι, η εταιρεία μας δεν αναφέρει στο συγκεκριμένο σημείο έργα προς την κάλυψη της απαίτησης της παραγράφου 2.2.6, καθώς δε διαθέτει τέτοια.*

Ωστόσο, η εταιρεία μας, όπως ρητώς έχει δηλώσει στο σημείο «Γ. Πληροφορίες σχετικά με τη στήριξη στις ικανότητες άλλων ΦΟΡΕΩΝ» του Μέρους II, προκειμένου να ανταποκριθεί στα κριτήρια επιλογής που καθορίζονται στο μέρος IV, στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων και συγκεκριμένα στις ικανότητες των φορέων:

- 1) *Εταιρεία ...*
- 2) *Εταιρεία ...*
- 3) *Εταιρεία ...*

Περαιτέρω, οι ως άνω εταιρείες ... και ... έχουν υποβάλει ΤΕΥΔ στο οποίο καταγράφονται αναλυτικά τα έργα που οι δύο εταιρείες εισφέρουν προκειμένου να καλύπτονται οι απαιτήσεις της διακήρυξης.

Πιο συγκεκριμένα, η απαίτηση για:

«τουλάχιστον ένα (1) έργο στο πλαίσιο χρηματοδοτικού προγράμματος που να περιλαμβάνει εφαρμογή ξενάγησης για κινητά τηλέφωνα, ύψους τουλάχιστον πενήντα χιλιάδων Ευρώ (50.000,00 €)» καλύπτεται από το έργο που η εταιρεία μας «δανείζεται» από την εταιρεία ...,

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

ενώ οι απαιτήσεις για «ii. τουλάχιστον τρία (3) έργα που να αφορούν σε υπηρεσίες πολιτιστικού ή/και τουριστικού περιεχομένου με αθροιστικό προϋπολογισμό τουλάχιστον ίσο με το 50% του υπό προκήρυξη : έργου,iii. τουλάχιστον τρία (3) έργα που να περιλαμβάνουν γραφιστική σχεδίαση και παραγωγή ηλεκτρονικού ή/και έντυπου υλικού πολιτιστικού ή/και τουριστικού περιεχομένου, και iv. τουλάχιστον τρία (3) έργα που να περιλαμβάνουν τη δημιουργία-παραγωγή-βίντεο και τον σχεδιασμό-υλοποίηση ψηφιακών-διαδραστικών εφαρμογών πολιτιστικού ή/και τουριστικού περιεχομένου» καλύπτονται από τα έργα του υπερβολάβου μας, εταιρεία ..., όπως εξάλλου δηλώνεται και στο Νο 10 του σημείο Γ. Τεχνική και Επαγγελματική Ικανότητα του Μέρους IV του ΤΕΥΔ της εταιρείας μας.

Τα έργα αυτά αποτυπώνονται λεπτομερώς και με όλα τα απαραίτητα σύμφωνα με τη διακήρυξη στοιχεία στα ΤΕΥΔ των δύο φορέων (...και ...), όπου στο σημείο Γ. Τεχνική και Επαγγελματική Ικανότητα του Μέρους IV, περιγράφονται αναλυτικά τα ζητούμενα έργα και στοιχεία.

Επιπλέον, τόσο η εταιρεία μας, όσο και οι δύο (2) παραπάνω φορείς (εταιρείες ...και ...) έχουμε υποβάλει με την προσφορά μας, τις απαιτούμενες Υπεύθυνες Δηλώσεις περί αποδοχής της συνεργασίας μεταξύ μας, σε περίπτωση ανάθεσης του έργου, και περί χρήσεως των πόρων και μέσων των δύο ως άνω εταιρειών για την κάλυψη της Τεχνικής και Επαγγελματικής Ικανότητας όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2.2.6 της διακήρυξης. Αμφότερες δε οι ως άνω εταιρείες δεσμεύονται με Υπεύθυνες Δηλώσεις, κατατεθειμένες στον φάκελο του διαγωνισμού να παράσχουν στην εταιρεία μας τους αναγκαίους πόρους για τη συμμετοχή της στον συγκεκριμένο διαγωνισμό, ενώ στην περίπτωση που η εταιρεία μας καταστεί ανάδοχος, δεσμεύονται να θέσουν στη διάθεση της εταιρείας και μάλιστα καθ' όλη την καλυπτόμενη από την σύμβαση χρονική περίοδο, τους πόρους και τα μέσα που είναι αναγκαία για την εκτέλεση της σύμβασης.

Για την απόδειξη των ανωτέρω, υποβάλλουμε συνημμένα τα ΤΕΥΔ των εταιρειών ... και ..., καθώς και τις από 26.02.2021 και 01.03.2021 αντίστοιχα Υπεύθυνες Δηλώσεις τους, στις οποίες δηλώνονται υπεύθυνα άπαντα τα ανωτέρω.

Σημειωτέον ότι σύμφωνα με το άρθρο 2.2.8 της διακήρυξης «ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗΝ

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΩΝ», προβλέπεται ρητά ότι: «Οι οικονομικοί φορείς μπορούν, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας (της Παραγράφου 2.2.5) και τα σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (της Παραγράφου 2.2.6), να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών τους με αυτούς (δύνανται, επίσης, να στηρίζονται και στις ικανότητες του/ των υπεργολάβων, στους οποίους προτίθενται να αναθέσουν την εκτέλεση τμήματος/ τμημάτων της υπό ανάθεση σύμβασης). Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται.

Ειδικά, όσον αφορά τα κριτήρια επαγγελματικής ικανότητας που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο, εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες.

Όταν οι οικονομικοί φορείς στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την απαιτούμενη με τη διακήρυξη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι εν λόγω οικονομικοί φορείς και αυτοί στους οποίους στηρίζονται είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης.

Υπό τους ίδιους όρους, οι ενώσεις οικονομικών φορέων μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων».

Κατόπιν πάντων των ανωτέρω, φρονούμε ότι η αρμόδια Επιτροπή Αξιολόγησης δεν εξέτασε ενδελεχώς το σύνολο του φακέλου της προσφοράς μας και συγκεκριμένα παρέβλεψε την αναφορά στο ΤΕΥΔ της εταιρείας μας περί στήριξης στις ικανότητες άλλων φορέων, με αποτέλεσμα να μην εξετάσει περαιτέρω τα ΤΕΥΔ και τις Υπεύθυνες Δηλώσεις των εταιρειών ... και ..., όπου θα διεπίστωνε την ύπαρξη όλων των απαιτούμενων από τη διακήρυξη έργων, ενώ η Αναθέτουσα Αρχή με την προσβαλλόμενη απόφασή της υιοθέτησε το

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

επίσης προσβαλλόμενο πρακτικό της Επιτροπής Αξιολόγησης άνευ περαιτέρω ελέγχου. Στην άποψή μας αυτή, συντείνει το γεγονός ότι στο προσβαλλόμενο Πρακτικό, όπως έγινε αποδεκτό με την προσβαλλόμενη απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής, ουδεμία απολύτως αναφορά γίνεται στους φορείς στις ικανότητες των οποίων στηρίζεται η εταιρεία και στα σχετικά έγγραφα που υποβλήθηκαν και τους αφορούν (ΤΕΥΔ και Υπεύθυνες Δηλώσεις). ».

10. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της αναφέρει τα εξής «Οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμες για τους ακόλουθους λόγους:

1. Κατά τον έλεγχο του ΤΕΥΔ της προσφεύγουσας εταιρείας ..., διαπιστώθηκε ότι στο μέρος Ιν, Γ, 1β του ΤΕΥΔ όπου θα έπρεπε να αναφερθούν τα απαιτούμενα έργα, ουδεμία αναφορά γίνεται σε έργα. Ακόμη και αν αυτά τα έργα αφορούν σε δάνεια εμπειρία θα έπρεπε να συμπεριληφθούν στο μέρος Ιν, Γ, 1β του ΤΕΥΔ.

2. Στο ΤΕΥΔ Στην ενότητα Γ Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, στο πεδίο που αφορά την «δάνεια» εμπειρία δεν εξειδικεύονται τα έργα που καλύπτουν την «δάνεια» εμπειρία. Αντίθετα, στο μέρος Ιν, Γ, 2 του ΤΕΥΔ που αναφέρεται το προσωπικό που θα χρησιμοποιηθεί, αναφέρει όλο το προσωπικό σημειώνοντας κάθε φορά την εταιρεία στην οποία στηρίζεται η δάνεια εμπειρία. Αντιστοίχως θα έπρεπε να έχει αναφερθεί και στο ανωτέρω σχετικό πεδίο των έργων, τα έργα που θα χρησιμοποιήσει ως δάνεια εμπειρία.

3. Άλλωστε η ίδια η προσφεύγουσα συνομολογεί ότι "εκ παραδρομής" δεν αναφέρθηκαν τα έργα. Αυτή η παράλειψη όμως τη θέτει αυτοδίκαια εκποδών δεδομένου ότι το ΤΕΥΔ επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης και η λανθασμένη ή με ελλείψεις συμπλήρωση του αποτελεί λόγο αποκλεισμού (ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ -παράγραφος 2.4.6 της διακήρυξης, σημείο στ). Όπως είναι ευνόητο, ο έλεγχος που γίνεται από την αρμόδια επιτροπή σε πρώτη φάση αφορά μόνοι στο ΤΕΥΔ και δεν ελέγχονται άλλα έγγραφα από τον φάκελο των συμμετεχόντων. Ούτε υπάρχει η δυνατότητα συμπλήρωσης των ελλείψεων σύμφωνα με τη νέα διατύπωση του άρθρου 102 Ν.4412/16, που τίθεται σε ισχύ από 01.06.2021».

11. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: « 1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και

χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. [...]. Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων.[...]. Το, δε, άρθρο 53 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης» προβλέπει στην παρ. 1 τα εξής «1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών». Περαιτέρω, το άρθρο 78 του αυτού Νόμου με τίτλο « Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων» προβλέπει τα εξής «1. Όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 75 και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 75, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ` του Μέρους II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α` ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν ωστόσο να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων μόνο εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Αν ο οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, ιδίως, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτό. Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σύμφωνα με τα άρθρα 79, 80 και 81, αν οι φορείς, στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί ο οικονομικός φορέας, πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής και εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 73 και 74. Η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον οικονομικό φορέα να αντικαταστήσει έναν φορέα που δεν πληροί

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

σχετικό κριτήριο επιλογής ή για τον οποίο συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού των παραγράφων 1 και 2. του άρθρου 73 και του άρθρου 74. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτήσει από τον οικονομικό φορέα την αντικατάσταση φορέα για τον οποίον συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού της παρ. 4 του άρθρου 73 και του άρθρου 74. Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί ο οικονομικός φορέας και αυτοί οι φορείς να είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης. Υπό τους ίδιους όρους, μία ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19, μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων. 2. Στην περίπτωση συμβάσεων έργων ή συμβάσεων υπηρεσιών ή στην περίπτωση εργασιών τοποθέτησης και εγκατάστασης στο πλαίσιο σύμβασης προμηθειών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν την εκτέλεση ορισμένων κρίσιμων καθηκόντων απευθείας από τον ίδιο τον προσφέροντα ή, αν η προσφορά υποβάλλεται από ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19, από έναν από τους συμμετέχοντες στην ένωση αυτή.[...]. Επίσης, το άρθρο 91 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Λόγοι αποκλεισμού» προβλέπει ότι «1. Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: α) Η οποία αποκλίνει από τα άρθρα 92 έως 100, και 102 έως 104 ή υποβλήθηκε κατά παράβαση των απαράβατων όρων περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, όπως οι όροι αυτοί ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης. β) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωση της, σύμφωνα με το άρθρο 102. γ) Για την οποία ο προσφέρων δεν έχει παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 102. δ) Η οποία είναι εναλλακτική προσφορά, αν τέτοια δεν επιτρέπεται ή, αν επιτρέπεται, δεν πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις των εγγράφων της σύμβασης. ε) Η οποία υποβάλλεται από έναν προσφέροντα που έχει υποβάλει δύο ή περισσότερες προσφορές

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

εκτός αν επιτρέπεται η υποβολή εναλλακτικής προσφοράς. Ο περιορισμός αυτός ισχύει, υπό τους όρους της περίπτωσης γ' της παραγράφου 4 του άρθρου 73 και στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων με κοινά μέλη, καθώς και στην περίπτωση οικονομικών φορέων που συμμετέχουν είτε αυτοτελώς είτε ως μέλη ενώσεων. στ) Προσφορά υπό αίρεση. [...]». Τέλος, το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών» προβλέπει ρητώς ότι «1. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες ή τους υποψηφίους να διευκρινίζουν ή να συμπληρώνουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που έχουν υποβάλει, μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης. Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση που υποβάλλεται από τους προσφέροντες ή υποψηφίους, χωρίς να έχει ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή, δεν λαμβάνεται υπόψη. 2. Η πιο πάνω διευκρίνιση ή η συμπλήρωση αφορά μόνο τις ασάφειες, επουσιώδεις πλημμέλειες ή πρόδηλα τυπικά σφάλματα που επιδέχονται διόρθωση ή συμπλήρωση, ιδίως δε παράλειψη μονογραφών, διακεκομμένη αρίθμηση, ελαττώματα συσκευασίας και σήμανσης του φακέλου και των υποφακέλων των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, λεκτικές και φραστικές αποκλίσεις των εγγράφων της προσφοράς από την ορολογία των εγγράφων της σύμβασης, που δεν επιφέρουν έννομες συνέπειες ως προς το περιεχόμενό τους, ελλείψεις ως προς τα νομιμοποιητικά στοιχεία, πλημμελής σήμανση αντιγράφων που εκδίδονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 (Α' 74), μεταφράσεων και λοιπών πιστοποιητικών ή βεβαιώσεων, διαφοροποίηση της δομής των εγγράφων της προσφοράς από τα υποδείγματα, υποχρεωτικά ή μη, που θεσπίζονται με νόμο, κανονιστικές πράξεις ή τα έγγραφα της σύμβασης. Η συμπλήρωση ή η διευκρίνιση, κατά το πρώτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται να έχει ως συνέπεια μεταγενέστερη αντικατάσταση ή υποβολή εγγράφων σε συμμόρφωση με τους όρους της διακήρυξης, αλλά μόνο τη διευκρίνιση ή συμπλήρωση, ακόμη και με νέα έγγραφα, εγγράφων ή δικαιολογητικών που έχουν ήδη υποβληθεί. 3. Η διευκρίνιση ή η συμπλήρωση δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις, άνιση

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

μεταχείριση των οικονομικών φορέων ή να έχει ως συνέπεια ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένου οικονομικού φορέα στη διαδικασία ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης. 4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες να διευκρινίσουν, μέσα σε εύλογη προθεσμία η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της σχετικής πρόσκλησης, το περιεχόμενο της τεχνικής ή οικονομικής προσφοράς που έχουν υποβάλει, αν περιέχει ασάφειες ή σσωνος σημασίας ατέλειες, επουσιώδεις παραλείψεις ή πρόδηλα τυπικά ή υπολογιστικά σφάλματα που η αναθέτουσα αρχή κρίνει ότι μπορεί να θεραπευθούν. Η διευκρίνιση αυτή δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την ουσιώδη αλλοίωση της προσφοράς και δεν πρέπει να προσδίδει αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη συγκεκριμένη προσφορά σε σχέση με τις λοιπές. 5. Η παροχή της δυνατότητας διευκρινίσεων στον προσφέροντα ή υποψήφιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 4, είναι υποχρεωτική για την αναθέτουσα αρχή, αν επίκειται αποκλεισμός του από τη διαδικασία, λόγω ασαφειών των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς».

12. Επειδή, οι οικείοι όροι της διακήρυξης ορίζουν τα εξής «1. ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2.2.6: ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται:

A) κατά τη διάρκεια των τριών (3) τελευταίων ετών να έχουν εκτελέσει:

i) τουλάχιστον ένα (1) έργο στο πλαίσιο χρηματοδοτικού προγράμματος που να περιλαμβάνει εφαρμογή ξενάγησης για κινητά τηλέφωνα, ύψους τουλάχιστον πενήντα χιλιάδων Ευρώ (50.000,00 €).

ii) τουλάχιστον τρία (3) έργα που να αφορούν σε υπηρεσίες πολιτιστικού ή/και τουριστικού περιεχομένου με αθροιστικό προϋπολογισμό τουλάχιστον ίσο με το 50% του υπό προκήρυξη έργου.

iii) τουλάχιστον τρία (3) έργα που να περιλαμβάνουν γραφιστική σχεδίαση και παραγωγή ηλεκτρονικού ή/και έντυπου υλικού πολιτιστικού ή/και τουριστικού περιεχομένου.

iv) τουλάχιστον τρία (3) έργα που να περιλαμβάνουν τη δημιουργία-παραγωγή-βίντεο και τον σχεδιασμό-υλοποίηση ψηφιακών-διαδραστικών εφαρμογών πολιτιστικού ή/και τουριστικού περιεχομένου.

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

B) να διαθέτουν ομάδα έργου με τα εξής χαρακτηριστικά:

i) Υπεύθυνο Έργου με τα εξής ελάχιστα προσόντα:

ια) Μεταπτυχιακός ή Διδακτορικός τίτλος σπουδών από Τμήμα Πληροφορικής ή ανάλογου θεματικού πεδίου

ιβ) 5ετής εμπειρία σε διαχείριση έργων πληροφορικής

ii) Τεχνικό Συντονιστή Έργου με τα εξής ελάχιστα προσόντα:

ια) Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών από Τμήμα Πληροφορικής ή ανάλογου θεματικού πεδίου

ιβ) 5ετής εμπειρία σε τεχνική διαχείριση/ επίβλεψη έργων πληροφορικής

iii) Ένα (1) μέλος Ομάδας Έργου - Έμπειρο Αναλυτή/ Σχεδιαστή Πληροφοριακών Συστημάτων με τα εξής ελάχιστα προσόντα:

ια) Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών από Τμήμα Πληροφορικής ή ανάλογου θεματικού πεδίου

ιβ) 5ετής εμπειρία σε ανάλυση & σχεδίαση συστημάτων & υπηρεσιών πληροφορικής

iv) Δύο (2) μέλη Ομάδας Έργου - Μηχανικούς Λογισμικού ή Προγραμματιστές με τουλάχιστον 3ετή εμπειρία σε υλοποίηση διαδικτυακών ή κινητών εφαρμογών.

v) Ένα (1) μέλος Ομάδας Έργου - Γραφίστα με εμπειρία πέντε (5) τουλάχιστον ετών στον γραφιστικό σχεδιασμό και στην οπτική επικοινωνία σε θέματα πολιτισμού-τουρισμού.

vi) Ένα (1) μέλος Ομάδας Έργου με πτυχίο Ιστορίας-Αρχαιολογίας ή Φιλολογίας (ή άλλης ισότιμη σχολής του εσωτερικού ή εξωτερικού) με 5ετή εμπειρία που να περιλαμβάνει θέματα συλλογής και τεκμηρίωσης πολιτιστικού και τουριστικού περιεχομένου, καθώς και συγγραφής και επιμέλειας κειμένων.

vii) Ένα (1) μέλος Ομάδας Έργου με εξειδίκευση στη φωτογράφιση και βιντεοσκόπηση σημείων ενδιαφέροντος, με σχετική 5ετή εμπειρία.

viii) Ένα (1) μέλος Ομάδας Έργου - Σχεδιαστής Διαδραστικών Εφαρμογών με εξειδίκευση στο σχεδιασμό και την υλοποίηση πολυμεσικών και διαδραστικών εφαρμογών, με σχετική 5ετή εμπειρία.

Γ) να διαθέτουν κατάλληλο τεχνικό εξοπλισμό και να λαμβάνουν μέτρα για τη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, όπως και

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

μηχανήματα, εγκαταστάσεις και τεχνικό εξοπλισμό σύμφωνα με τις τεχνικές απαιτήσεις του προγράμματος, για την επιτυχή ανταπόκριση στις απαιτήσεις της υπό ανάθεση σύμβασης.», ii) ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2.2.8: ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΩΝ

Οι οικονομικοί φορείς μπορούν, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας (της Παραγράφου 2.2.5) και τα σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (της Παραγράφου 2.2.6), να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών τους με αυτούς (δύνανται, επίσης, να στηρίζονται και στις ικανότητες του/ των υπεργολάβων, στους οποίους προτίθενται να αναθέσουν την εκτέλεση τμήματος/ τμημάτων της υπό ανάθεση σύμβασης). Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται.

Ειδικά, όσον αφορά τα κριτήρια επαγγελματικής ικανότητας που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο, εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες.

Όταν οι οικονομικοί φορείς στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την απαιτούμενη με τη διακήρυξη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι εν λόγω οικονομικοί φορείς και αυτοί στους οποίους στηρίζονται είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης.

Υπό τους ίδιους όρους, οι ενώσεις οικονομικών φορέων μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων, iii) 2.2.9.1 Προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή προσφορών

Προς προκαταρκτική απόδειξη ότι οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς: α) δεν βρίσκονται σε μια από τις καταστάσεις της Παραγράφου 2.2.3 και β) πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής των Παραγράφων 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7 της παρούσης, προσκομίζουν κατά την υποβολή της προσφοράς τους

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

ως δικαιολογητικό συμμετοχής, το προβλεπόμενο από το άρθρο 79 παρ. 4 του ν. 4412/2016 Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ) (B/3698/16-11 -2016), σύμφωνα με το επισυναπτόμενο στην παρούσα Παράρτημα IV, το οποίο αποτελεί ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986.

Το ΤΕΥΔ καταρτίζεται από τις αναθέτουσες αρχές βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Α της Απόφασης 158/2016 της ΕΑΑΔΗΣΥ και συμπληρώνεται από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς σύμφωνα με τις οδηγίες της Κατευθυντήριας Οδηγίας 15/2016 (ΑΔΑ: ΩΧΟΓΟΞΤΒ-ΑΚΗ). Το ΤΕΥΔ σε επεξεργάσιμη μορφή είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα της ΕΑΑΔΗΣΥ (www.eaadhsy.gr) και (www.hspra.gr)....[...]».

13. Επειδή, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού (Ε.Α. ΣτΕ 352/2016) και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται εφεξής και μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ. ενδεικτικά Πράξεις VI Τμήματος ΕλΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224, 78/2007, 19/2005 κ.ά.). Ταυτόχρονα, επιβάλλεται να προσδιορίζονται επακριβώς σε αυτήν τα προς συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτούμενα προσόντα και τα υποβλητέα, κατά την κατάθεση της προσφοράς δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (βλ. Πράξη VI Τμήματος ΕλΣυν 70/2006). Σκοπός της ενιαίας εφαρμογής των όρων της διακήρυξης και της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαιικού πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Όπως, δε, παγίως γίνεται δεκτό, οι αρχές της διαφάνειας

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

και της ίσης μεταχείρισης στους δημόσιους διαγωνισμούς επιτάσσουν στις αναθέτουσες αρχές να διατυπώνουν τους όρους διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης στην προκήρυξη του διαγωνισμού με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία, κατά τρόπο ώστε αφενός να παρέχουν σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και επιδεικνύοντες τη συνήθη επιμέλεια διαγωνιζομένους τη δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενο των όρων αυτών και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο, αφετέρου, να καθιστούν δυνατό τον αποτελεσματικό έλεγχο του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα τιθέμενα κριτήρια (Ε.Σ Κλ.Ε 157/2017, Τμ. VI 2452/2012, 1643/2014, 6869/2015, 261/2017, βλ. και ΔΕΚ απόφαση της 18.10.2001, C-19/2000, SIAC Construcion Ltd, σκέψεις 41 έως 44, απόφαση της 29.4.2004, C-496/1999 Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, σκέψη 111, απόφαση της 10.5.2012, C-368/10, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών σκ. 109 επ.). Άλλωστε, όπως παγίως έχει κριθεί, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και η υποχρέωση διαφάνειας απαγορεύουν στην αναθέτουσα αρχή να απορρίψει προσφορά στηριζόμενη σε λόγους οι οποίοι δεν προβλέπονται στην οικεία προκήρυξη (βλ., C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228,σκ. 28, και απόφαση Medipac—Καζαντζίδης, C-6/05, EU:C:2007:337, σκέψη 54). Υπό αυτό το πρίσμα συνάγεται ότι η αυστηρότητα της εφαρμογής της διακήρυξης προϋποθέτει την σαφήνεια των όρων αυτής καθώς η παραβίαση αμφίσημων όρων δεν οδηγεί αναγκαστικά στον αποκλεισμό διαγωνιζόμενου αν δεν ευθύνεται ο ίδιος για την παρερμηνεία των υποχρεώσεών του (Συμβάσεις Δημοσίων Έργων Χρ. Μηκίδης, 2009, σελ. 87 επ.). Τούτο, διότι η ερμηνεία των όρων των εγγράφων της σύμβασης δεν μπορεί να γίνεται εις βάρος του καλόπιστου διαγωνιζόμενου, εφόσον η Διοίκηση ήταν αυτή που όφειλε να εκφραστεί σαφέστερα (ΕφΑθ 1959/1970 Αρμ. 1970 σελ. 1111, ΕφΘεσ 501/1987 ΕΔημΕργ 1990/1, σελ. 84, Α. Τάχος, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, εκδ. θ', σελ. 776).

14. Επειδή, ο τρόπος συντάξεως των προσφορών στα πλαίσια των δημοσίων διαγωνισμών διέπεται από την αρχή της τυπικότητας, η οποία αποσκοπεί στην εξασφάλιση αφενός της τηρήσεως των αρχών του ανταγωνισμού, της διαφάνειας και του ίσου μέτρου κρίσεως αφετέρου της ανάγκης ευχερούς συγκρίσεως των προσφορών μεταξύ τους καθώς και στην

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

αποφυγή του κινδύνου αλλοιώσεως αυτών (ΣΤΕ127/2015, 1971/2013, 194/2011, 804/2010, 3084/2008, 1895/2007, 3769/2003, ΕΑ 860, 689/2011, 1008/2009, 817/2008). Επίσης, όπως προαναφέρθηκε, σκοπός της ενιαίας εφαρμογής των όρων της διακήρυξης και της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαιοσύνης πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνολογία της σύμβασης που καταρτίζεται μετά τη διενέργεια του διαγωνισμού, είτε κατά το στάδιο της εκτέλεσης αυτής, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία και επάγεται ακυρότητα (βλ. IV Τμήμα ΕΛΣυν 70/2003, 105/2002, 78/2001, 4/2001, 85/2000).

15. Επειδή, σύμφωνα με πάγια νομολογία, ενόψει της αρχής της τυπικότητας, που, όπως προαναφέρθηκε, διέπει τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων, η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να καλεί τους προμηθευτές να συμπληρώσουν τα νομίμως, καταρχήν, υποβληθέντα δικαιολογητικά ή να παρέχουν σχετικές διευκρινίσεις αλλά όχι να αναπληρώσουν μη υποβληθέντα ή μη νομίμως υποβληθέντα δικαιολογητικά (ΣΤΕ 2454/09, ΕΑ ΣΤΕ 457, 364/09, 738/09, 180/09, 567/08, 3075/08, 307/07, ΔΕφΑΘ 271/2011). Περαιτέρω, μια προσφορά δεν δύναται να τροποποιηθεί μετά την κατάθεσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής είτε του προσφέροντος (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manova, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31), ή να αντικατασταθεί με νέα (βλ. αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C- 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manova, C- 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36) οπότε οιαδήποτε ερώτηση προς διευκρίνιση μπορεί μόνο να έχει ως αποτέλεσμα την άρση κάποιας ασάφειας και όχι την τροποποίηση της εν θέματι προσφοράς (βλ.

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

σχετικές αποφάσεις της 11ης Μαΐου 2017, Archus and Gama, C-131/2016, της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manova, C- 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36).

16. Επειδή, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης που καταρτίζεται μετά τη διενέργεια του διαγωνισμού, είτε κατά το στάδιο της εκτέλεσης αυτής, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία και επάγεται ακυρότητα (βλ. IV Τμήμα ΕλΣυν 70/2003, 105/2002, 78/2001, 4/2001, 85/2000). Κατά τα παγίως, δε, κριθέντα, αποκλεισμός τεχνικής προσφοράς προβλέπεται μόνο στην περίπτωση απόκλισης από τους απαραίτατους όρους της διακήρυξης, ως τέτοιοι, δε, νοούνται στο σύνολό τους οι τεχνικές προδιαγραφές.

17. Επειδή, δέσμια αρμοδιότητα υπάρχει, όταν το διοικητικό όργανο, εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχουν οι προβλεπόμενες από τους κανόνες δικαίου πραγματικές ή νομικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή τους, είναι υποχρεωμένο να εκδώσει διοικητική πράξη που περιέχει ορισμένη ατομική ρύθμιση, την οποία προκαθορίζουν οι κανόνες αυτοί (Επαμεινώνδας Π. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Νομική Βιβλιοθήκη, 2017, 1ος τόμος, 15η έκδοση σελ. 138). Συνεπώς, αν η δημόσια διοίκηση δεν ενεργήσει – όταν ο νόμος απαιτεί ενέργεια- παρανομεί (Α. Ι. Τάχος, Ελληνικό διοικητικό δίκαιο, 5η έκδοση, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 1996, σελ, 319).

18. Επειδή, οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου, ως της χρηστής διοίκησης, και, της αναλογικότητας, έχουν εφαρμογή κατά την ενάσκηση της διακριτικής ευχέρειας της Αναθέτουσας Αρχής, ήτοι της νομικής δυνατότητας της διοίκησης να επιλέγει ανάμεσα σε διάφορες εξίσου νόμιμες λύσεις, μία απόφαση δηλαδή για το εάν, πότε και πώς της διοικητικής δράσης (Π. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, Αθήνα -Κομοτηνή 2004, σ. 191).

19. Επειδή, επομένως, κρίσιμη είναι η διαφοροποίηση και υπό αυτή την έννοια η αποφυγή της σύγχυσης της διακριτικής ευχέρειας με την ερμηνεία ενός κανόνα δικαίου, που οφείλει να κάνει η Διοίκηση, η οποία συνίσταται στην εξακρίβωση, με τη χρήση των διαφόρων ερμηνευτικών

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

μεθόδων, με επικρατέστερες πέραν της γραμματικής, την συστημική - υπό την έννοια της ένταξης της επίμαχης διάταξης σε ένα πλέγμα διατάξεων - και την τελλολογική, του ποια πραγματικά αρμοδιότητα παρέχει ο κανόνας δικαίου στο διοικητικό όργανο και καταλήγει στην υιοθέτηση μιας και μόνης άποψης. Αντιστοίχως, διαφοροποιείται η διακριτική ευχέρεια της απλής διαπίστωσης της συνδρομής των πραγματικών ή νομικών καταστάσεων, που συνιστούν τις νόμιμες προϋποθέσεις για την έκδοση της διοικητικής πράξης, η οποία δύναται να είναι θετική ή αρνητική, σωστή ή λανθασμένη. Στην περίπτωση αυτή, το διοικητικό όργανο έχει απλώς αρμοδιότητα να εξακριβώσει την ύπαρξη των στοιχείων, τα οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση συνθέτουν ορισμένη πραγματική ή νομική κατάσταση, για να κρίνει, εάν υπάρχει η προϋπόθεση εφαρμογής ενός απρόσωπου κανόνα δικαίου με την έκδοση της σχετικής πράξης δεδομένου ότι η διαπίστωση της συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων είναι αναγκαία για την άσκηση της δέσμιας αρμοδιότητας. (Επαμεινώνδας Π. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Νομική Βιβλιοθήκη, Τόμος 1, 15η Έκδοση, 2017, σελ 140).⁶⁴. Επομένως, δεν χωρεί εφαρμογή των αρχών της αναλογικότητας και της χρηστής διοίκησης όπου η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εφαρμόσει συγκεκριμένη διάταξη και κατά τον νόμο και την Διακήρυξη ενεργεί κατά δεσμία αρμοδιότητα (πρβλ. ΔΕΦΑΘ 2098/2013, ΣΤΕ 2067/2004, 13/2003, 1072/2003).

20. Επειδή, σε κάθε περίπτωση, στο παρόν στάδιο της αξιολόγησης η αναθέτουσα αρχή, κατ' αρχήν κατά δεσμία αρμοδιότητα κρίνει τις προσφορές επί ίσοις όροις και με προσήλωση στην λεκτική αποτύπωση των όρων της κανονιστικής πράξης (Διακήρυξης) στα πλαίσια της αρχής της τυπικότητας, απορρίπτοντας, ομοίως, κατά δεσμία αρμοδιότητα προσφορά που παραβιάζει απαράβατους όρους της διακήρυξης. Έχει, δε, έτι περαιτέρω, κριθεί (ΕΛΣυν 524/2012 Τμ. VI), ότι η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί νομίμως να απορρίψει προσφορά που, σε κάθε περίπτωση, ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της διακήρυξης, στηριζόμενη σε λόγους, οι οποίοι δεν προβλέπονται στην εν λόγω διακήρυξη και προβάλλονται μετά την υποβολή της προσφοράς αυτής (ΣΤΕ ΕΑ 179/2009, 61/2011, υπόθ. C-6/05 ΔΕΚ, απόφ. της 14.6.2007).

21. Επειδή ως διδάγματα της κοινής πείρας θεωρούνται γενικές αρχές που συνάγονται επαγωγικά από την καθημερινή παρατήρηση της εμπειρικής

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

πραγματικότητας, τη συμμετοχή στις συναλλαγές και τις γενικές τεχνικές ή επιστημονικές γνώσεις, οι οποίες έχουν γίνει κοινό κτήμα και χρησιμοποιούνται από το δικαστήριο για την εξειδίκευση των αορίστων νομικών εννοιών και για έμμεση απόδειξη κρίσιμων γεγονότων, ή την εκτίμηση της αποδεικτικής αξίας των αποδεικτικών μέσων, που προσκομίστηκαν (ΟΛΑΠ 8/2005, ΣΤΕ 414/2006, ΔΕφ Θεσ. 2632/2015).

22. Επειδή, το ΔΕΕ έχει χρησιμοποιήσει την έννοια «του ευλόγως ενημερωμένου και κανονικά επιμελούς συμμετέχοντα» σε διαφορετικά επίπεδα αξιολογικής κρίσης. Ειδικότερα, καταρχήν αναφορικά με την κρίση περί της ασάφειας ή μη όρου διακήρυξης έχει αναφέρει ενδεικτικά «Στη σκέψη 42 της αποφάσεως SIAC Construction (C-19/00, EU:C:2001:553), το Δικαστήριο έκρινε ότι τα κριτήρια αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται, στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στην προκήρυξη του διαγωνισμού, κατά τρόπο που να επιτρέπει σε όλους τους διαγωνιζόμενους οι οποίοι είναι ευλόγως ενημερωμένοι και επιδεικνύουν τη συνήθη επιμέλεια να τα ερμηνεύουν κατά τον ίδιο τρόπο. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει αν ο ενδιαφερόμενος διαγωνιζόμενος αδυνατούσε όντως να κατανοήσει τα επίμαχα κριτήρια αναθέσεως ή αν πρέπει να θεωρηθεί ότι είχε τη δυνατότητα να τα κατανοήσει βάσει του κριτηρίου του ευλόγως ενημερωμένου διαγωνιζόμενου που επιδεικνύει τη συνήθη επιμέλεια» (βλ. Απόφαση ΔΕΕ της 12ης Μαρτίου 2015, C-538/13 (eVigilo Ltd) σκ. 54,55, πρβλ. Προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέως, Eleanor Sharpston της 2ης Σεπτεμβρίου 2018, Υπόθεση C-375/17 (Stanley Int. Betting Ltd) σκ. 71). Περαιτέρω, η ως άνω έννοια υπεισέρχεται όταν το Δικαστήριο υπολαμβάνει συγκεκριμένη συμπεριφορά επιληφθέν επί συγκεκριμένης συμπεριφοράς υποψηφίου και δη επί ζητήματος γένεσης τελωνειακής οφειλής το ΔΕΕ έκρινε ότι «Συναφώς, αφενός, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η έκφραση «όφειλαν εύλογα να γνωρίζουν», που περιλαμβάνεται στο άρθρο 202, παράγραφος 3, δεύτερη περίπτωση, του τελωνειακού κώδικα, αναφέρεται στη συμπεριφορά ενημερωμένου και επιμελή επιχειρηματία» [Απόφαση του ΔΕΕ της 17ης Νοεμβρίου 2011, υπόθεση C-454/10 (Oliver Jestel) σκ.22, Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα, Michal Bobek, της 5ης Ιουλίου 2017, Υπόθεση C-224/16 (ΑΕΒΤΠΙ) σκ. 71].

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

23. Επειδή, σύμφωνα με πάγια νομολογία, ενόψει της αρχής της τυπικότητας, που, όπως προαναφέρθηκε, διέπει τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων, η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να καλεί τους προμηθευτές να συμπληρώσουν τα νομίμως, καταρχήν, υποβληθέντα δικαιολογητικά ή να παρέχουν σχετικές διευκρινίσεις αλλά όχι να αναπληρώσουν μη υποβληθέντα ή μη νομίμως υποβληθέντα δικαιολογητικά (ΣτΕ 2454/09, ΕΑ ΣτΕ 457, 364/09, 738/09, 180/09, 567/08, 3075/08, 307/07, ΔΕφΑΘ 271/2011). Περαιτέρω, μια προσφορά δεν δύναται να τροποποιηθεί μετά την κατάθεσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής είτε του προσφέροντος (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manova, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31), ή να αντικατασταθεί με νέα (βλ. αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C- 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manova, C- 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36) οπότε οιαδήποτε ερώτηση προς διευκρίνιση μπορεί μόνο να έχει ως αποτέλεσμα την άρση κάποιας ασάφειας και όχι την τροποποίηση της εν θέματι προσφοράς (βλ. σχετικές αποφάσεις της 11ης Μαΐου 2017, Archus and Gama, C-131/2016, της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manova, C- 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36).

24. Επειδή, κατά την υποβολή προσφορών οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ) του άρθρου 79 παρ. 4 του ν.4412/2016 (βλ. Κατευθυντήριες Οδηγίες 15 με ΑΔΑ ΩΧ0ΓΟΞΤΒ-ΑΚΗ & 23 με ΑΔΑ Ψ3ΗΙΟΞΤΒ-Κ3Ε της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ για την ορθή συμπλήρωση του), το οποίο αποτελεί ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν.1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν βρίσκεται σε μία από τις κατονομαζόμενες στην οικεία διακήρυξη καταστάσεις αποκλεισμού και πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, συμπληρώνοντας το Μέρος IV – Κριτήρια Επιλογής (βλ. Κατευθυντήριας Οδηγίας 23 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. – ΑΔΑ Ψ3ΗΙΟΞΤΒ-Κ3Ε) του Τ.Ε.Υ.Δ.

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

25. Επειδή, με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 78 του ν. 4412/2016 παρέχεται στους υποψήφιους αναδόχους η δυνατότητα να επικαλούνται, για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής που καθορίζονται από τις αναθέτουσες αρχές και, κατ' επέκταση, για τη συμμετοχή τους σε δημόσιους διαγωνισμούς, τις ικανότητες τρίτων οικονομικών φορέων και, μάλιστα, ανεξαρτήτως της φύσης των δεσμών που τους συνδέουν με αυτούς. Για τη διασφάλιση, ωστόσο, της πραγματικής δυνατότητας και της ουσιαστικής δέσμευσης του τρίτου ότι θα παράσχει πράγματι στον υποψήφιο ανάδοχο τις δάνειες ικανότητες, στις οποίες στηρίζεται για τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό, ο τελευταίος θα πρέπει να αποδεικνύει έναντι της αναθέτουσας αρχής, με την προσκόμιση κατάλληλων προς τούτο δικαιολογητικών και εγγράφων, ότι θα έχει στη διάθεσή του τα μέσα που ανήκουν στον τρίτο και τα οποία είναι αναγκαία για την εκτέλεση της συγκεκριμένης συμβάσεως σε «κατάλληλο επίπεδο ποιότητας» (πρβλ. ΔΕΕ, απόφαση της 14.9.2017, Casertana Costruzioni Srl, C223/16, απόφαση της 2.6.2016, Pippo Pizzo, C27/15, απόφαση της 7.4.2016, Partner Apelski Dariusz, C324/14, απόφαση της 10.10.2013, Swm Costruzioni 2 και Mannocchi Luigino, C-94/12, απόφαση της 18.3.2004, υπόθεση C-314/01, Siemens AG Österreich κατά Bietergemeinschaft EDS/ORGA, απόφαση της 2.12.1999, HolstItalia κατά Comunedì Cagliari, C-176/98, απόφαση της 14.4.1994, C-389/92, Ballast Nedam Groep I και απόφαση της 18.12.1997, C-5/97, Ballast Nedam Groep II κ.ά.). Με τις ίδιες διατάξεις, επιβάλλεται στους διαγωνιζόμενους η υποχρέωση να υποβάλουν, με τον φάκελο των δικαιολογητικών συμμετοχής τους, αυτοτελές έντυπο Ε.Ε.Ε.Σ./ΤΕΥΔ και για τους τρίτους, προκειμένου, κατ' αυτόν τον τρόπο, να δηλώνεται υπεύθυνα, και για αυτούς, ότι πληρούν τις καθοριζόμενες από τη διακήρυξη προϋποθέσεις συμμετοχής και ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπο αυτών ή των νομίμων εκπροσώπων τους λόγοι που θα επέβαλαν ή θα δικαιολογούσαν, κατά περίπτωση, τον αποκλεισμό τους από τη συγκεκριμένη διαγωνιστική διαδικασία. Στην αναθέτουσα, εξάλλου, αρχή εναπόκειται να ελέγξει τη συνδρομή των, κατά τα ανωτέρω, κρίσιμων προϋποθέσεων συμμετοχής, κατόπιν επαλήθευσης, κατά το στάδιο του ελέγχου των δικαιολογητικών συμμετοχής, των πληροφοριών που περιέχονται στο Ε.Ε.Ε.Σ./ΤΕΥΔ (βλ.

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

άρθρα 73 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και 57 παρ. 1 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ), διαδικασία που διενεργείται υπό τους όρους που ισχύουν για τους ίδιους τους διαγωνιζόμενους και η οποία ενδέχεται να καταλήξει στην αντικατάσταση των μη πληρούντων τις προϋποθέσεις συμμετοχής τρίτων οικονομικών φορέων (βλ. σχετ. την επί του άρθρου 59 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ αιτιολογική σκέψη, στην οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι το Ε.Ε.Ε.Σ./ΤΕΥΔ περιλαμβάνει και τις «απαραίτητες πληροφορίες όσον αφορά τις οντότητες, στις ικανότητες των οποίων βασίζεται ο οικονομικός φορέας, ούτως ώστε η επαλήθευση των πληροφοριών αυτών να διενεργείται μαζί και με τους ίδιους όρους με την επαλήθευση που αφορά τον κύριο οικονομικό φορέα»). Με την υποβολή, εξάλλου, του Ε.Ε.Ε.Σ./ΤΕΥΔ και την εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής επαλήθευση της ακρίβειας των περιεχόμενων στο έντυπο αυτό δηλώσεων τόσο κατά το στάδιο ελέγχου των δικαιολογητικών συμμετοχής όσο και κατά το στάδιο της ανακήρυξης του προσωρινού αναδόχου, όπως, επίσης, με την άσκηση της εξουσίας αντικατάστασης των τρίτων που δεν πληρούν τους όρους συμμετοχής στον διαγωνισμό, αφενός μεν εξασφαλίζονται επαρκώς τα συμφέροντα της αναθέτουσας αρχής, αφετέρου δε αποτρέπεται ο κίνδυνος καταστρατήγησης της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, με την έμμεση συμμετοχή σε διαγωνισμό για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων οικονομικών φορέων, για τους οποίους συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού ή οι οποίοι δεν πληρούν τα ελάχιστα απαιτούμενα από την οικεία διακήρυξη κριτήρια επιλογής. (πρβλ. ΣτΕ 2827/2014, ΣτΕ ΕΑ 415/2013, 410/2013, 405/2013, 284/2013, 374/2013).

26. Επειδή, από την επισκόπηση του οικείου φακέλου προκύπτει ότι όντως η προσφεύγουσα δεν έχει συμπληρώσει το οικείο πεδίο που αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (2.2.6.) στο δικό της ΤΕΥΔ. Ωστόσο, έχει απαντήσει καταφατικά στην ερώτηση εάν στηρίζεται στην ικανότητα τρίτου οικονομικού φορέα, αναφέροντας τις επωνυμίες των εν θέματι οικονομικών φορέων, έχει υποβάλει υπεύθυνες δηλώσεις της και αντίστοιχες υπεύθυνες δηλώσεις ενός έκαστου εκ των ως άνω αναφερόμενων οικονομικών φορέων, όπου αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι δεσμεύονται ως δανείζοντες εμπειρία να διαθέσουν τους απαραίτητους πόρους, αναφέροντας αναλυτικά και το μέρος της απαιτούμενης τεχνικής και επαγγελματικής

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

ικανότητας, που καλύπτουν με την συμμετοχή τους και έχουν υποβάλει ΤΕΥΔ, όπου στο οικείο πεδίο έχουν συμπληρώσει τα απαιτούμενα στοιχεία, βάσει των αντίστοιχων δεσμεύσεών τους προς μερική – κατά περίπτωση – κάλυψη της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας. Ως εκ τούτου, ουδόλως, προκύπτει εν προκειμένω παροχή ανακριβούς πληροφορίας, και δη σε βαθμό που να παρίσταται δυσχερής η κρίση της αναθέτουσας περί της πλήρωσης ή μη της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του υποψηφίου, άλλως πληροφορία που θα επέτρεπε στον διαγωνιζόμενο να επιλέξει εκ των υστέρων το απαιτούμενο, κατά τη διακήρυξη, προσωπικό, ενώ η προϋπόθεση αυτή θα έπρεπε να συντρέχει κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς, λαμβανομένου περαιτέρω υπόψη ότι, κατ' άρθρο 79 παρ. 5 του ν. 4412/2016, η αναθέτουσα Αρχή έχει την ευχέρεια να ζητά σε οποιοδήποτε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας πρόσθετα στοιχεία και δικαιολογητικά για την απόδειξη των περιεχομένων στο ΕΕΕΣ/ΤΕΥΔ δηλώσεων και πληροφοριών(πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 20/2021, 40/2019, 114/2019, 204/2019, 234/2020, 421/2020). Αντίστοιχα ουδόλως προκύπτει πλημμελής συμπλήρωση του οικείου ΤΕΥΔ καθώς παρά τα αντιθέτως προβαλλόμενα από την αναθέτουσα αρχή, δεν προκύπτει ρητώς από το οικείο κανονιστικό πλαίσιο ή / και τις οδηγίες συμπλήρωσης του ΤΕΥΔ υποχρέωση συμπλήρωσης του οικείου πεδίου από τον υποψήφιο που δεν καλύπτει μόνος του – έστω και μερικά – την απαίτηση τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας κι επομένως εκ των πραγμάτων δεν δύναται να συμπληρώσει συναφή έργα ολοκληρωμένα από τον ίδιο (βλ. και Κατευθυντήρια Οδηγία 23 ΕΑΑΔΗΣΥ). Επισημαίνεται, περαιτέρω, ως αναφέρθηκε ανωτέρω, ότι το ΤΕΥΔ συνιστά ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση. Με το άρθρο, δε, 26 περ. γ του ν. 1599/1986 «Σχέσεις Κράτους – Πολίτη κλπ διοικητικές διατάξεις» (Φ. Α' 75) καταργήθηκε το ν.δ 105/1969 «Περί ατομικής ευθύνης του δηλούντος ή βεβαιούντος» και η παρ. 1 του άρθρου 8 του νόμου αυτού (1599/1986) όρισε ότι: «Γεγονότα ή στοιχεία που δεν αποδεικνύονται με το δελτίο ταυτότητας ή τα αντίστοιχα έγγραφα του άρθρου 6, μπορεί να αποδεικνύονται ενώπιον κάθε αρχής ή υπηρεσίας του δημόσιου τομέα με υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερόμενου ...».Επομένως, από τη γραμματική διατύπωση της ως άνω αναφερθείσας διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 που αναφέρεται σε υπεύθυνη δήλωση του

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

ενδιαφερόμενου προκύπτει με ενάργεια και χωρίς αμφιβολία ότι την υπεύθυνη δήλωση πρέπει να την υπογράψει ο ίδιος ο δηλών για γεγονότα για τα οποία έχει ίδια γνώση. Τούτο προκύπτει, πέρα από τη σαφή γραμματική διατύπωση της διάταξης αυτής και από το σκοπό του νόμου που συνίσταται στη διευκόλυνση του διοικούμενου από τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και στην ταχύτερη διεκπεραίωση των υποθέσεων του με την ανάληψη όμως της ποινικής ευθύνης για τυχόν ανακρίβεια του περιεχομένου της δήλωσης (άρθρ. 22 παρ. 6 ν. 1599/1986). Περαιτέρω, όπως έχει κριθεί από τη νομολογία, η ελληνική έννομη τάξη προϋποθέτει ανθρώπινη συμπεριφορά για την τέλεση ποινικού αδικήματος και ως εκ τούτου νομικό πρόσωπο δεν δύναται να έχει ποινική ευθύνη, την οποία φέρουν μόνο τα φυσικά πρόσωπα (πρβλ Ε.Α. Σ.Τ.Ε. 1230/2009). Η ποινική ευθύνη συνιστά επομένως, προσωποπαγή ευθύνη φυσικών προσώπων. Ως εκ τούτου, βάσει της αρχής της τυπικότητας αλλά και προκειμένου να είναι εφικτή η επιβολή των έννομων συνεπειών του αδικήματος της ψευδούς δήλωσης, είναι θεμιτή η δήλωση στοιχείων που αφορούν τον ίδιο τον φορέα που εκπροσωπεί το υπογράφων φυσικό πρόσωπο (πρβλ. ενδεικτικά ΔεφΑθ. (ΑΣΦ) 200/2013, 618/2013, ΔΕφΠειρ (Ασφ.) 22/2013, ΣΤΕ 3867/2015, ΕλΣυν Στ' Κλιμ. 86/2013, ΔΕφΚομ (Ασφ.) 7/2013, ΣΤΕ (Ασφ.) 150/2011, 769/2011, ΣΤΕ 1344/2010, 1415/2010). Επομένως, ο μόνος λόγος προσφυγής κρίνεται βάσιμος.

27. Επειδή, εκ των ως άνω προκύπτει η προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή.

28. Επειδή σε συνέχεια των ανωτέρω το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα πρέπει να επιστραφεί (αρ. 363 Ν. 4412/2016).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προσφυγή.

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος που απορρίπτει την προσφορά της προσφεύγουσας και ματαιώνει τη διαγωνιστική διαδικασία.

Ορίζει την επιστροφή του παραβόλου στην προσφεύγουσα.

Αριθμός απόφασης: 1214/2021

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 23 Ιουνίου 2021 και εκδόθηκε στις 12 Ιουλίου 2021 στον Αγ. Ιωάννη Ρέντη.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ**

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΗΛΙΑΣ ΣΤΡΕΠΕΛΙΑΣ**